

Arany óra – a Sepszis napja a Semmelweis Egyetemen

A SEPSZIS VILÁGNAPJA

A sepszis az egyik legsúlyosabb fertőző tünet-együttes. Világszerte évente 31,5 millióra tehető azon betegek száma, akiknél sepszis lép fel, 19,4 millió a súlyos sepszisek száma. Több mint 6 millió az újszülöttek, több mint százezer a szülés kapcsán az édesanyák körében fellépő fertőzés. Gyakorisága drámaian, 8-13%-kal megnőtt az elmúlt évtizedben. Évente 5,3 millió életet követel, többet, mint a vastagbél- és a tüdőtumorkok együttvéve; 20-30 millió azon betegek száma, akiknél kórházi ellátásuk során sepszis lép fel [1-3]. A nozokomiális véráramfertőzések mortalitása 17%, a súlyos sepszisé 26% [1, 3] világszerte; Magyarországon 17,2%, közülük 494 (14%) végződött halállal 2014-ben [4].

Szeptember 13-a 2012 óta a sepszis nemzetközi világnapja, melyet a Global Sepsis Alliance hozott létre és rendez meg évi rendszerességgel [5]. A németországi székhelyű nonprofit szervezet célja, hogy minden lehetséges eszközzel segítsen a sepszis, az egyik legsúlyosabb és legnagyobb letalitású fertőző betegség megelőzésében és leküzdésében. Ma 3549 szervezet és kórház támogatja. Elnöke Konrad Reinhart, a jénai Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Klinika professzora. A szervezet fontosságát jelzi, hogy támogatói között tudományos szervezetek és a tudományt támogató világcégek egyaránt szerepelnek, elsősorban, aranyfokozatú szponzorok a Center for Sepsis Control and Care, a német oktatási minisztérium által létrehozott tudományos szervezet.

A Nemzetközi Sepszis Nap célja hozzájárulni a sepszis incidenciájának 20%-os csökkentéséhez 2020-ig. Minden lehetséges módot megragadnak arra, hogy a sepszissel kapcsolatos tudnivalókat eljuttassák az összes lehetséges célcsoporthoz, felhasználva a szakmai rendezvények, tudományos információk, lakossági információk lehetőségeit, bevonva a közösségi oldalakat is. Önálló facebook oldallal rendelkeznek 2012 óta, ennek jelenleg 5207 követője van.

Magyarországon a Magyar Sürgősségi Orvostani Társaság idén már harmadik alkalommal rendezte meg ehhez kapcsolódó nemzeti rendezvényét [6], és ez adta a témáját a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar immár negyedik alkalommal megtartott tematikus infektókontroll munkanapjának is „Arany óra” címmel.

A sepszis kimenetele szempontjából sarkalatos a megfelelő kezelés azonnali megkezdése. Az „Arany óra”, a rendezvény címe arra vonatkozik, hogy a betegek túlélési esélyét csakis az azonnali, az észlelést követő első órán belül megkezdett hatékony kezelés biztosíthatja [7, 8]. Ekkor ez

az esély 80%, 12 óra múlva már csak 20%, 36 óra múlva közel nulla, az adott antibiotikumok spektrumától és mennyiségétől függetlenül!

Ezek a statisztikai adatok aláhúzzák a fontosságát annak, hogy a véráramfertőzéseket a betegbiztonság kiemelt témakörének tekintsük.

ARANY ÓRA – A SEMMELWEIS EGYETEM ETK IV. INFEKCIÓKONTROLL MUNKANAPJA

A hivatalos megnyitó előtt dr. Barcs István, az Epidemiológiai tanszék vezetője a rendezvény szervezőjeként elmondta, hogy tartva magukat a hagyományokhoz, az ETK infektókontroll munkanapjai nem pontszerző továbbképzések. Ennek oka az, hogy az előadók kiválasztási szempontjait nem kívánják szűkíteni az akkreditációhoz szükséges tudományos minősítés megkövetelésével, azaz továbbra is azokat kéri fel előadónak, akik valamely szakterülethez kiemelkedően értenek, jó előadók, és tapasztalataik érdeklődésre tarthatnak számot. Ennek hozományaként a részvételt nem kötik regisztrációs díjhoz, és a valóban érdeklődő jelentkezőket nem szorítják ki a részvétel lehetőségéből azok, akiknek a kötelezően megszerzendő pontok begyűjtése a mozgatójuk. Meg kívánják őrizni a rendezvénysorozat szakmai jellegét.

A Karon folyó oktatás és az Epidemiológiai Tanszék egyik legfontosabb törekvése, hogy az egészségügyben dolgozók infektológiai képzettsége javuljon. Ezt célozza a képzésben az infektológia, fertőző betegségek megelőzése és az infektókontroll ilyen szemléletű oktatása, amiben élenjáróvá váltak Magyarországon, és ezt célozzák a szervezésükben tartott Infektókontroll Munkanapok is. Az infektókontroll értelmezésükben a fertőző betegségek kontrollját jelenti, általános fogalom. Ezért feltételezi azt, hogy résztvevői mindannyian otthonosak a fertőző betegségek területén, saját tevékenységüket úgy tudják felépíteni, hogy az szorosan és hasznosan kapcsolódjon a többi érintett szakterülethez, és a végső cél, a betegbiztonság kiteljesítését szolgálja. Az infektókontroll minden fertőzés kontrollját jelenti, és minden egészségügyi működési egység összefogását igényli. Csak így érheti el célját.

A tudományos napot dr. Nagy Zoltán Zsolt professzor, a Kar dékánja nyitotta meg. Összefoglaló beszédében elmondta, hogy a sepsziszről alkotott felfogásunk gyökeresen megváltozott az elmúlt években. Már nem olyan fertőzés-ként tekintünk rá, amit a véráramba került baktériumok okoznak, hanem egy olyan sokszervi gyulladáshoz vezető válaszként, aminek alapja a szervezet szisztémás válaszként.

akciója a szerveiben és szöveteiben zajló fertőzésre. Ennek következtében sokk, többszervi elégtelenség lép fel, lefolyása súlyos, kimenetele gyakorta végzetes, és adekvát kezelés, gyógyulás mellett is a prognózis rossz, a várható élettartam lerövidül. A Szepszis Világnap olyan önszerveződő kampányként indult útjára 2013-ban, amit szepszis túlélők, szepsziskutatók és a szepsziszhez kapcsolódó szervezetek kezdeményeztek, és tettek világméretűvé. Jelszava: Hat kontinens – egy küldetés: állítsuk meg a szepszist, mentsünk életet! Ehhez kíván az Egészségtudományi Kar is hozzájárulni ezzel a rendezvénnyel, az elhangzó előadásokkal.

Az első előadásban Dr. Barcs István elmondta, hogy a tanszékének szervezésében rendszeressé váltak az inféciókontroll egy-egy pillére köré épített tematikus szakmai napok. Ezek mind azt a szemléletet követték, hogy az inféciókontroll, az egészségügy egyik leginkább az ETK profiljába vágó tevékenységi köre nem szűkíthető le egyedül a kórházhigiéne területére és az egészségügyi ellátással kapcsolatos fertőző betegségek megelőzésére, nyomon követésére. A szervező tanszék arra törekszik, hogy hallgatóinak, a jövő népegészségügyi ellenőreinek azt a szemléletet adja át, miszerint a fertőző betegségek köré szerveződő tevékenységeket egységesnek kell tekinteni, függetlenül attól, hogy kórházban, háziorvosi praxisban, bentlakásos intézményben vagy idegenforgalommal kapcsolatban találkozunk, és mindennek az alapja az infektológia, a fertőző betegségek orvoslásának szakterülete. A Semmelweis Egyetem karai közül egyedül az ETK népegészségügyi ellenőr szakos hallgatói tanulnak infektológiát kötelező tárgyként, és emelt kreditzámban inféciókontrollt. Az előadás címe – Geometriai alapon szervezett inféciókontroll – pedig arra utal, hogy koncentrikusan, a beteg köré épített tevékenységek halmazával szolgálható a betegbiztonság, és az információ áramlása párhuzamosan kell történjen a betegellátó és az őket kiszolgáló részlegek között.

Az első részben a szepszis fogalmának változását, a kialakulás okait, a gyógyulás esélyeit és a gyógyulást követően várható (csökkenő) életminőséget foglalta össze Ludwig Endre professzor és dr. Marjanek Zsuzsa az infektológus, illetve az intenzív terapeuta megközelítésében. Egy infektológus alapképzettségű háziorvos, dr. Szoboszlay Árpád két eset bemutatásán keresztül hívta fel a figyelmet arra, mennyire korlátozottak a háziorvosi hálózatban dolgozók lehetőségei egy súlyos fertőzés, pl. egy szeptikus állapotú beteg diagnosztizálása és ellátása terén. Szabó Rita ismertette az elmúlt évtizedben Magyarországon bejelentett szepszis esetek elemzésének tanulságait, valamint dr. Almási István a szekszárdi Balassa János Kórház szepszises eseteinek elemzésén keresztül azt húzta alá, hogy a kórokozók többsége endémiás a kórházban, és valószínűsíthetően országosan is ez lehet a helyzet.

A második részben a laboratóriumi diagnosztika lehetőségeit és buktatóit ismertették (dr. Knausz Márta, dr. Kovács Gábor), majd esetbemutatók hangzottak el (dr. Kovács Gábor, dr. Hajdú Edit, dr. Bendes Anna), szemlélítve a szepszis diagnosztikájában a klinikum elsődleges szerepét, a diagnosztika kulcs-momentumait és a terápia fontosságát. Végezetül a tavalyi Ebola-világjárvány okán a Szent László Kórházban kialakított elkülönítőt, és a bevezetett inféciókontroll rendelkezéseket ismertette a kórház Inféciókontroll Osztályának vezetője, dr. Kertész Adrienne. A konferencia rezüméjeként is fel lehet fogni az Almási dr. által felvázolt ki-törési irányokat:

- Prevalencia vizsgálatok végzése;
- külön forrás biztosítása a mikrobiológiai diagnosztikára, higiénés eszközökre és anyagokra;
- ingyenes járványügyi mikrobiológiai vizsgálatok (minden MRK tipizálása) biztosítása; oktatási és kommunikációs stratégia kidolgozása; a dolgozói motiváció növelése; inféció kontroll referencia kórházak kijelölése; ne a rossz szak „büntetésére”, hanem a jók jutalmazására helyeződjön a hangsúlyt.

Munkatársunktól

IRODALOMJEGYZÉK:

- [1] Fleischmann C, Scherag A, Adhikari NKJ et al: Assessment of Global Incidence and Mortality of Hospital-treated Sepsis – Current Estimates and Limitations, *Am J Respir Crit Care Med*, 2015, (nyomdában) First published online 28 Sep 2015 as DOI: 10.1164/rccm.201504-0781OC <http://www.atsjournals.org/doi/abs/10.1164/rccm.201504-0781OC#.VhKIO-ztmkp>
- [2] Jawad I, Lukšić I, Rafnsson SB: Assessing available information on the burden of sepsis: global estimates of incidence, prevalence and mortality, *J Global Health*, 2012; 2,1-9.
- [3] Martin GS. Sepsis, severe sepsis and septic shock: changes in incidence, pathogens and outcomes, *Expert Rev Anti Infect Ther*, 2012, 10(6): 701–706.
- [4] Az Országos Epidemiológiai Központ tájékoztatója a Nemzeti Nosocomialis Surveillance rendszer 2014. évi eredményeiről, <http://oek.hu/oek.web?nid=1071&pid=1>
- [5] The World Sepsis Day Fact Sheet, https://bcpsqc.ca/documents/2013/09/2014_WSD_FactSheet_English.pdf
- [6] 2015. szeptember 13: Nemzetközi Szepszis nap, http://www.weborvos.hu/hirek/2015_szeptember_13_nemzetkozi_szepszis/225896/
- [7] Daniels R. Surviving the first hours in sepsis: getting the basics right (an intensivist's perspective), *J. Antimicrob Chemother*, 2011, 66 (Suppl. 2), I111-23.
- [8] Dinh MM, Bein K, Roncal S, Byrne CM, Petchell J, Brennan J. Redefining the golden hour for severe head injury in an urban setting: the effect of prehospital arrival times on patient outcomes, *Injury* 2013, 44, 606-610.